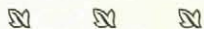

toegenomen en hebben zowel berken als espenstammen hooger waarde verkregen dan naaldhout.

Wanneer het gelukt om door zaaïng een verjongd espengeslacht te verkrijgen, kan de ondergang van deze houtsoort in Europa misschien voorkomen worden.

Broekgronden en waterhoudend zand zijn de groeiplaatsen voor den espenboom.

B. STOFFEL.

VAN GROEI EN BLOEI EN JAARGETIJD.

Nu eens even een terugblik en wel naar het voorjaar van 1941, het koudste, droogste, traagste, dat ik ooit heb beleefd. We moeten zien, hiervan het een en ander te onthouden en te vergelijken met voorheen en toekomstig. Ziehier de positie van eenige planten op den morgen van den „eersten lentedag” 18 Mei 1941:

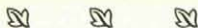
Look zonder Look begint te bloeien; sommige nog geen enkele bloem open, andere 2 of 3, enkele meer, tot 8 toe. *Oranjetipulinder* vliegt sinds 15 Mei. *Fluitekruid*, verreweg de meeste nog niet geheel opgeschoten, heel enkele beginnen te bloeien met het bekende enkelvoudig scherm of 2 en 3 stralig samengesteld scherm. *Gevlekte Aaronskelk*: allemaal flink ontwikkelde bloepieken, enkele al open. *Rood Zwenkgras*: mooie kleurige pluimen, maar nog geen open bloemen. *Paardebloem*: op beschutte plekken rijpe vruchten. *Bolboterbloem*: sinds een week in bloei. *Hondsroos en Eglantier*: flink uitlopend, nieuwe loten tot 2 dm lang, maar nog niet in de knopstreek. *Duinroos*: minder fleurig dan de vorige, ook in het geheel nog geen knoppen zichtbaar. *Geldersche Roos*: geheel groen, bladeren nog klein, bloemtuilen zichtbaar maar nog groen. *Kardinaalsmuts* en *Meidoorn*: nabij volle bladontplooïng, bloemknoppen zichtbaar, maar nog lang niet aan bloei toe. *Lijsterbes*: over het algemeen iets verder dan de vorige, de voorlijkste individu's al dicht aan bloei. *Primula acaulis* en *P. officinalis* nog mooi in bloei. *P. elatior* door koude en droogte met verschrompelde bloemen. *Keverorchis* vertoont bloeistengels maar nog heelemaal op den bodem van het tonnetje. *Berken* in vollen bloei, de vierjarige alleen ♀, een achtjarige in zijn bovenste derde deel ook geen ♂♂. *Groot Hoefblad* volledig uitgebloeid, vertoont mooie vruchtbolletjes. *Mannetjesvaren* langzaam ontrollend. *Pinksterbloem* sinds 10 dagen mooi in bloei. *Rondbladig Wintergroen*, nieuw ontloken rozetten, 5 bloeistengels van den voorbloei opgeschoten, maar onderste bloem nog lang niet open. *Adelaarsvaren* opkomend en ontrollend, in het beschuttend bosch reeds eenige veeren vlak. *Esp*: nog ontplooiend gebladerte, klein, bruin, ijl. *Harlekijnorchis*: bloeitop nog laag bij den grond, geen enkele bloem open. *Breedbladig Handekenskruid*: evenzoo. *Duindoorn* bloeit nog, een enkele vertoont nog in het geheel geen blad. *Waterwilg*, *Bittere Wilg*, *Grauwe Wilg* uitgebloeid en flink in blad, *Kruipwilg* in vollen bloei. *Bezembrem* op gunstige plaats begin van bloei. *Beuken* heel ongelijk, er zijn er die pas de knoppen gaan strekken, andere ontluikend, de bladeren nog geplooid, enkele met reeds uitgespreide bladeren. Dit geldt zowel voor oude als voor jonge boomen. *Veelbloemig Salomonszegel*: nog enkele gesloten pieken, maar ook volledig opgeschoten spruiten met hangende bloemtrossen, nog geen enkele bloem open. *Gewone Salomonszegel* evenzoo. *Lelietje van Dalen*: bloemen nog niet open, veel trossen met beschadigde toppen. *Berberis* vol in blad, veel bloemtrossen, knoppen nog ver van open. *Schermdragende Vogelmelk*: veel bloeitoppen maar nog laag in den grond, bij enkele vergelen de bladeren reeds (nakende mannetjes) bij andere nog lang niet. *Brandnetel*: op de gunstigste plek driekwart meter hoog, elders veel lager tot 2 dm. Hierdoor vertraging in het nestelen van onze nachtegalen.

Achttien en negentien Mei brachten zachte regen en warmte en zonneschijn. Daardoor plotselinge verandering. De Sleedoorn werd in drie dagen van wit tot groen, *Look zonder Look* maakte in het bosch een wit dek, de Orchissoorten kwamen omhoog en gingen bloeien, *Krentenboom* bloeide haastig af.

Doch 20 en 21 Mei was het weer mis.

Vergelijken we deze data met die van vorige jaren, dan vinden we een „achterlijkheid” van twee tot vier weken. We weten nog altijd niet wat „normaal” moet heeten.

JAC. P. THIJSSÉ.

HET GELDERSCH LANDSCHAP.

Wij ontvingen het verslag van deze Stichting over de jaren 1935—1940. Het Geldersch Landschap is een der meest actieve van de Provinciale Stichtingen en in geldwaarde uitgedrukt is het ruimschoots nummer één. De sluitpost van de balans is f 1070689,25. Het bezit thans haast een dozijn landgoederen: de Dellen, Warnsborn, Mariëndaal, de Duno, Kasteeltuin Wychen, Lochemsche Berg, Belmonte, Klooster Hulsbergen, de Wilde Kamp, Bronhuizer Bosch en Lichtenbeek. Bovendien heeft zij met eigenaren van andere landgoederen nog contracten loopend van niet-bebouwing en voorkoop.

Een voorbeeldige inspanning en toewijding. De verovering van den Lochemschen berg is als een veldtocht vol avontuur. Reeds is een groot deel bezet. Wij behoeven er niet aan te twifelen, of de volledige overwinning wordt behaald. Wie daaraan wil meewerken kan zich aanmelden bij de Administratie van de Stichting het Geldersch Landschap. Markt 24, Arnhem. Giro 150284. De leden betalen een jaarlijksche contributie naar keuze met een minimum van f 2,50 oplopend tot f 100. Giften ineens worden aanvaard tot elk bedrag.

Het trekt de aandacht, dat op een enkele uitzondering na, de bezittingen van het Geldersch landschap landgoederen zijn met huizingen van allerlei aard. De Stichting bezit niet minder dan 52 huizen, ingericht als hotels, boerderijen, grotere en kleinere landhuizen en woningen voor landarbeiders. Wij hebben hier te doen met een mild geval van landnationalisatie. Al jaren geleden heeft Jhr. W. H. de Beaufort er op gewezen, dat het groot-grondbezit voor een deel de bestemming zou krijgen van recreatie-oord en „natuurterrein”. Het Utrechtsch landschap werkt ook in deze richting.

De Vereeniging tot Behoud van Natuurmonumenten bezit ook wel buitenplaatsen, zooals Hilverbeek en Gooilust, maar heeft zich toch in hoofdzaak gericht op natuurlijke landschappen zooals Fochteloo, Dwingeloo, Buurserzand, Korenberger Veen, Veluwezoom, Loonsche en Drunensche duinen enz.

It Fryske Gea heeft wel het meest de aandacht geschonken aan de wilde flora en fauna van Nederland.

Wij hopen, dat het Geldersch Landschap ook nog wat meer dien kant zal uitgaan. Met Hulsbergen heeft het al een stap gedaan in de richting van het Landschap der Groote Rivieren, dat zoo dringend aandacht vraagt. De normalisatie en kanalisatie van de Maas hebben ons geleerd hoe sterk wel kan worden ingegrepen en gelukkig ook, hoe door tijdig overleg nog wel iets kan worden behouden of verworven. Geldersche IJssel, Rijn, Lek en Waal hebben groote kans nog eens ter dege behandeld te worden. Daarom is groote waakzaamheid geboden, van Lobith tot Loevestein en den Diefdijk, van de Pley tot aan de Ketel. Het landschap tusschen de bandijken van onze stroomen is — ge moogt het gelooven of niet — een der meest oorspronkelijke en vrije van ons land. De uiterwaarden, de doode armen, de rillen, de geulen en hanken vormen een heel bijzonder landschap, rijk en schilderachtig en van groot wetenschappelijk belang. Tot in het eind van de achttiende eeuw huisde er de bever en dat het niet alleen merkwaardig is om het verleden, maar ook voor de toekomst, blijkt uit de waarnemingen omtrent het broeden van de Groote Zaagbek, nieuw voor Nederland. En dan hebben we ook nog de wielen en walen, de breken en braken langs de landzijde van de bandijken. Van dit alles is nog niets veilig.

Hetzelfde geldt voor de beken en moerassen in den Achterhoek. Velen meenen, dat daar reeds zoowat alles is ontgonnen en genormaliseerd. Gelukkig niet. Ook moet men wel bedenken, dat